

NEWSLETTER

KATEDRY TRESTNÍHO PRÁVA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY

No. 2/2019

(celkově 4. číslo; červen 2019)

© Katedra trestního práva Právnické fakulty UK

EDITORIAL

Vážení čtenáři,

po Newsletteru katedry trestního práva číslo tři přichází Newsletter číslo čtyři, jehož obsahem jsou zejména obsáhlý rozhovor s hostujícím profesorem katedry trestního práva, prof. JUDr. Jaroslavem Ivorem, DrSc, dr. h. c. Pan profesor Jaroslav Ivor představuje v rozhovoru také své současné působiště, tj. Katedru trestního práva Právnické fakulty Univerzity Mateje Béla v Banské Bystrici, která širší odborné veřejnosti zatím není tak známá jako jiná slovenská vysokoškolská pracoviště.

Následuje několik informací o studijních pobytech či služebních cestách členů katedry a našich doktorandů. Zahraniční kontakty jsou důležité nejen pro navazování nových vědeckých známostí, prezentaci vlastních výsledků v zahraničí a získávání informací a zkušeností, ale jsou i důležitým kvalifikačním hlediskem pro mladé učitele z hlediska jejich budoucího profesního růstu.

Nechybí ani tradiční rubrika „Vy se ptáte – my odpovídáme“ tentokrát zaměřená novinky v rámci výuky základního kurzu trestního práva v rámci připravované akreditace a také na povinně-volitelné předměty, které katedra trestního práva uskutečňuje.

Věřím, že Vás obsah čtvrtého čísla zaujme nejméně tak jako obsah čísel předchozích.

*prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
vedoucí katedry trestního práva*

:ROZHOVOR S OSOBNOSTÍ:

Profesor Jaroslav Ivor

Dr. h. c. prof. JUDr. Jaroslav Ivor, DrSc. je profesorem na Katedře trestního práva, kriminologie, kriminalistiky a forenzních disciplín Právnické fakulty Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici a externím profesorem na Fakultě práva Panevropské vysoké školy v Bratislavě. Na Právnické fakultě UK v Praze je hostujícím profesorem na katedře trestního práva; dříve byl několik let i členem Vědecké rady Právnické fakulty UK. V současnosti na naší fakultě působí zejména jako člen komisi pro doktorské zkoušky, komisi pro obhajoby disertačních prací a oponent disertačních prací. Ministrem školství Slovenské republiky byl jmenován předsedou komise pro právní vědy v řízeních k získání titulu doktor věd (DrSc.).

Profesor Jaroslav Ivor absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Komenského v Bratislavě, kde začal jako asistent i svou akademickou kariéru s odborným zaměřením na trestní právo a kriminalistiku. Na této vysoké škole následně získal vědeckou hodnost kandidáta právních věd (1988) a habilitoval se v oboru trestního práva (1997). Na základě jmenovacího řízení na Akademii Policejního sboru SR v Bratislavě byl v roce 2004 jmenován profesorem.

Od konce sedmdesátých let minulého století zúročoval své znalosti i v policejní vyšetřovací praxi. V rámci policejní kariéry dosáhl na hodnost generála i na nejvyšší pozice v policejním sboru, a to jako ředitel Úřadu vyšetřování PZ MV SR a následně v letech 1998 - 2001 jako generální ředitel Sekce vyšetřování a kriminalisticko-expertizních činností MV SR. Současně působil na katedře trestního práva Akademie policejního sboru SR, a to i jako její vedoucí. Po odchodu od policie se jeho další profesní působení zaměřilo převážně na akademickou sféru. Pokračoval ve vědecké a pedagogické činnosti a významně se zasloužil i o vznik první soukromé vysoké školy vyučující obor právo v SR – Bratislavské vysoké školy práva (v současnosti Panevropská vysoká škola

v Bratislavě). Na této vysoké škole vykonával řadu let funkci prorektora, děkana Fakulty práva i vedoucího katedry trestního práva.

Profesor Jaroslav Ivor je vysoce uznávanou kapacitou v oboru trestního práva nejen na Slovensku, ale nepochybně i v České republice, čehož důkazem je i jeho členství ve vědeckých radách vysokých škol nebo redakčních radách odborných časopisů. Působil ve v několika legislativních komisích úřadu vlády ČSFR a vlády SR, i jako předseda Společnosti pro trestní právo a kriminologii. Za svou vědecko-pedagogickou činnost byl oceněn Akademií PZ SR i Bratislavskou vysokou školou práva a získal i nejvyšší vyznamenání Ministerstva vnitra SR i Ministerstva vnitra ČR.

Bohatá je též jeho publikační činnost, zahrnující desítky monografií, odborných článků a dalších publikačních výstupů obsahujících výsledky jeho vědeckého bádání a rozvíjejí obory trestního práva, kriminologie a kriminalistiky ve Slovenské republice i v České republice.

ROZHOVOR:

Vážený pane profesore, dlouhou řadu let jste působil jako děkan Fakulty práva Panevropské vysoké školy v Bratislavě, tedy soukromé vysoké školy. V současné době působíte v plném úvazku na katedře trestního práva Právnické fakulty Univerzity Matěje Béla v Banské Bystrici, tedy na veřejné vysoké škole. Otázka se přímo nabízí: Jaký je z Vašeho pohledu rozdíl v právnickém studiu, resp. studiu vůbec mezi soukromou vysokou školou a veřejnou vysokou školou?

Z mého pohľadu existencia verejných a súkromných vysokých škôl vytvára zdravú konkurenciu, ktorá núti oba typy vysokých škôl vyvíjať úsilie o získanie študentov, teda aj snahu o kvalitnejšie, efektívnejšie formy vzdelávacieho procesu. Základný rozdiel je v spôsobe financovania. Kým verejné školy sú napojené na štátny rozpočet, súkromné vysoké školy sú financované najmä zo školného, sponzorstva alebo ďalších vzdelávacích či iných podnikateľských

aktivít školy. Školné na verejných vysokých školách sa nevyberá, štúdium na súkromnej vysokej škole je od začiatku spoplatnené. Štúdium na súkromnej škole však nemôže byť motivované záverom resp. nádejou, že ide o ľahšie, menej náročné štúdium. Súkromné vysoké školy musia byť konkurencieschopné lepšou materiálno-technickou vybavenosťou, vysokou kvalitou pedagogického zboru, kreativitou akreditovaných študijných programov, optimálnejším vzťahom pedagóg - študent.

V podmienkach ČR, resp. SR nastal rozvoj súkromného vysokého školstva až po roku 1990, čiže nejde o tradíciu, akú poznáme vo svete, kde nakoniec súkromné univerzity dlhodobo zaujímajú v hodnoteniach prvé miesta. Nakoniec sa však žiada poznamenať, že svetové univerzity či už verejné alebo súkromné, majú k dispozícii niekoľkonásobne vyšší finančný rozpočet ako naše vysoké školy.

Katedra trestního práva Právnické fakulty UMB v Banské Bystrici není v České republice příliš známá. Můžete nám představit katedru, na které nyní působíte?

História katedry trestného práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici je spojená so vznikom tejto univerzity v roku 1995. Katedra zabezpečuje výučbu povinných, povinne voliteľných a voliteľných predmetov v bakalárskom a magisterskom štúdiu v dennej i externej forme. Ide najmä o Trestné právo hmotné a procesné, Kriminológiu, Kriminalistiku, Penológiu a forenznú disciplínu.

V pedagogickom procese sa presadzujú formy tzv. aplikovaného trestného práva, pri ktorých spolupracuje s významnými odborníkmi z justície, prokuratúry, advokácie, realizuje exkurzie na Kriminalisticko-expertíznom ústave, v Ústave na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici, účasť na hlavných pojednávaniach na súdoch. Z hľadiska personálneho zloženia pôsobí v súčasnosti na katedre jeden profesor, traja docenti na plný a jeden na čiastočný úväzok, jeden odborný asistent a jeden výskumný pracovník

Jeden profesor v produktivním věku na plný úvazek a tři docenti v produktivním věku na plný úvazek to je velmi solidní personální obsazení. Jaké typy vysokoškolského vzdělání v oboru trestního práva je

možné v Banské Bystrici absolvovat? Jaký je současný rozsah akreditace v trestním právu v Banské Bystrici?

Ako som už uviedol, katedra zabezpečuje vysokoškolské vzdelávanie v odbore Trestné právo v bakalárskom a magisterskom stupni, ako i možnosť realizácie rigorózneho konania v Trestnom práve. V tomto akademickom roku bola Právnickej fakulte UMB priznaná i akreditácia na tretí stupeň vysokoškolského štúdia v odbore trestné právo a tak sa v akademickom roku 2019/2020 otvára i doktorandské štúdium v tomto odbore v dennej aj externej forme.

Naviac Právnickej fakulte bola aktuálne priznaná i akreditácia pre uskutočňovanie habilitačného konania na docentov a vymenúvacieho konania na profesorov v odbore trestné právo. Takýmto rozsahom priznaných akreditácií nedisponujú všetky právnické fakulty na Slovensku.

Habilitační řízení a řízení o jmenování profesorem v oboru trestního práva - to není běžný rozsah akreditace na Slovensku. Můžete nás blíže seznámit také s vědeckými aktivitami katedry trestního práva v Banské Bystrici? Máme se na co těšit (z hlediska vědy, pochopitelně), pokud vyjedeme na střední Slovensko?

V rámci vedecko-výskumnej činnosti sa katedra sústreďuje na vlastné, špecifické témy a samozrejme spolupracuje s ďalšími domácimi i zahraničnými fakultami. Z množstva aktivít posledného obdobia by som rád

spomenul napr. riešenie projektu VEGA pod názvom „Integrácia a unifikácia práva EÚ v rámci trestného zákonodarstva“, projekt „Trestnoprávne aspekty boja proti terorizmu – Jean Monet 2018“, v súčasnosti riešenie projektu štátnej Agentúry pre vedu a výskum „Interdisciplinárny prístup k elektronickému monitoringu obvinených a odsúdených osôb v slovenskom prostredí“.

Členovia katedry rozvíjajú svoje vedecké aktivity i publikovaním v domácich a zahraničných periodikách, vydávaním monografií, učebných textov, aktívne sa zúčastňujú na domácich i zahraničných konferenciách. V rámci katedry bolo zriadené a rozvíja svoju činnosť Kriminologické a kriminalistické výskumné centrum. V uplynulom roku zorganizovala Právnická fakulta už IV. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie „Banskobystrické zámocké dni práva“ za účasti 120 odborníkov zo 6 krajín sveta, kde sa v sekcii verejného práva úspešne prezentovali i členovia katedry trestného práva.

V krásnom prostredí historického Vígľašského zámku teda znova pri ďalšom ročníku radi privítame i odborníkov z trestného práva z Českej a Slovenskej republiky, ako i ďalších krajín EÚ.

Osobne som sa v minulosti sústreďoval na otázky optimalizácie prípravného konania trestného, organizácie vyšetrovania a najmä

legislatívnej úpravy moderných dôkazných prostriedkov efektívne pôsobiach na odhaľovanie a dokazovanie nových foriem sofistikovanej, najmä organizovanej kriminality. V súčasnosti som publikoval viacero príspevkov súvisiacich s problematikou využívania informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní, s dôrazom na vyhotovovanie obrazovo-zvukových záznamov, legalitu ich získavania a legitimitu využitia.

Osobitne sa venujem využívaniu obrazových záznamov získaných z kamerových systémov, ktorých využívanie je signifikantné pre súčasnú technickú spoločnosť, kde sú i mnohé dostatočne neriešené otázky napr. vo vzťahu k európskemu nariadenia GDPR, optimalizácie legislatívnej úpravy (okrem iného využívanie autokamier vo vozidlách a využitie takto získaného záznamu na účely trestného konania). Snažím sa tiež upozorniť i na úplne novú perspektívnu problematiku, z technického hľadiska už vôbec nie science fiction, ale z praktického a legislatívneho využiteľnú snáď až v ďalekej budúcnosti. Mám na mysli využitie obrazových záznamov získaných zo satelitných systémov z kozmického priestoru monitorujúcich zemský povrch, nielen pre vojenské a špionážne účely, ale i pre účely trestného konania.

Dlouhá léta jste byl členem Vědecké rady naší Právnické fakulty v Praze, jste stále hostujícím profesorem na naší katedře trestního práva, dá se tedy říci, že znáte poměry na Právnické fakultě v Praze velmi dobře. V současné době fakulta připravila návrh nové akreditace, který počítá s výukou trestního práva již od druhého ročníku (od třetího semestru) a s rozšířením časové dotace pro výuku trestního práva. Jaké je Vaše stanovisko k těmto otázkám? Je možné výuku trestního práva začít již od třetího semestru, jak naše katedra zamýšlí a navrhuje?

Samozřejmě, že student práva musí nevyhnutně získat najsôr všeobecné poznatky o význame, mieste a historickom vývoji práva v spoločnosti, teda absolvovať predmety historicko-právne, logiky, filozofie, sociológie práva. Som však zástancom kvantitatívneho rozšírenia výučby pozitívno-právnych disciplín, kde by som okrem trestného práva zvýraznil význam občianskeho a európskeho práva. V tomto zmysle podporujem ambíciu začať výuku trestného práva už od 3. semestra, pričom proporcionálne rozdeliť jednotlivé trestno-právne predmety do ďalších ročníkov štúdia a nezabúdať na teoreticko-aplikačný aspekt s využívaním napr. kliniky trestného práva, simulovaných trestných procesov atď.

Když v roce 1969 vyšla pocta k 70. narozeninám legendy československého trestního práva, profesora Vladimíra Solnaře, autor předmluvy o profesorovi Solnařovi napsal, že přísný profesor se o víkendech stává pro svá vnoučata škádlivým dědečkem. To je formulace, myslím, která nebyla dosud překonána. Můžete nám sdělit, jaké jsou Vaše záliby, můžeme nahlédnout do Vašeho soukromí? Víím, že rád cestujete do exotických zemí.

Priznám sa, že citovanú formuláciu z publikácie o profesorovi Vladimírovi Solnařovi som nepoznal, je však veľmi trefná a výstižná. Osobne po 43-ročnom pôsobení výlučne v oblasti trestného práva, či už v teórii alebo aplikačnej praxi, s ľútosťou konštatujem, že som seba i svoje deti ochudobnil o množstvo času, ktoré som venoval práci a nie kontaktu s nimi. Tento fakt sa snažím v súčasnosti vykompenzovať u svojich štyroch vnúčatách a venovať im maximum z môjho voľného času.

Celý svoj život som obľuboval najmä literatúru, v detstve som čítal najmä detektívky a kriminálne romány, ktoré teraz s odstupom času vnímam skôr ako rozprávky pre dospelých, kde by dobro malo vždy zvíťaziť nad zlom. Samozrejme tiež aj ako cvičenie logiky a dedukcie pri odhaľovaní páchatel'ov kriminality. V súčasnosti preferujem najmä literatúru faktu majúcu na pamäti Cicera: Historia magistra vitae (história je učiteľkou života). Je pravdou, že po

otvorení hraníc v súvislosti
s novembrom 1989 plne využívam
slobodu voľného pohybu po celom
svete a svoje cesty okrem oddychu
motivujem hlavne poznávaním života,
kultúry, tradícií v rôznych oblastiach
sveta, čo je pre mňa i v tomto veku

mimoriadne obohacujúcou
skutočnosťou.

**Vážený pane profesore, ďakujeme za
rozhovor a tešíme sa, že budeme moci
s Vami ako s hostujúcim profesorom
na našej katedre nadále spolupracovať!**

S prof. JUDr. Jaroslavem Ivorem, DrSc., dr. h. c. hovoril prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,

ZE ŽIVOTA KATEDRY...

Kriminologie pro 21. století

V mnoha zemích, zejména pak anglofonních a skandinávských, se kriminologie etablovala jako samostatný obor, který je vyučován v rámci vlastních bakalářských, magisterských i doktorských studijních programů. Zároveň je v zemích západní Evropy stále větší důraz kladen na multidisciplinární (či dokonce interdisciplinární) přístup k bádání i výuce, což v případě kriminologie znamená zabývat se nejen aspekty právními, ale i těmi sociologickými, psychologickými, adiktologickými či aspekty vyplývajícími ze sociální práce. Díky svému empirickému zaměření a rovněž mezinárodní a interdisciplinární povaze umožňuje kriminologie přenesení osvědčených a fungujících výukových praktik ze zahraničí do České republiky. Na rozdíl od právní vědy totiž kriminologie není tak úzce vázána na konkrétní zemi a konkrétní právní úpravu. Po necelých třiceti letech od zárodku současného stavu výuky kriminologie na Právnické fakulty Univerzity Karlovy je tedy vhodné začít uvažovat o nové koncepci výuky kriminologie.

Z tohoto důvodu požádal doc. Tomáš Grivna o poskytnutí podpory v rámci Institucionálního plánování, která byla univerzitou poskytnuta na roky 2019-2020. Cílem tohoto projektu, který nese název „Kriminologie pro 21. století“, je zejména:

- Definovat profil absolventa kriminologických předmětů na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, obzvláště z hlediska znalostí a schopností, které by měl mít.
- Popsat historii kriminologie a její výuky na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.
- Analyzovat výuku a vzdělávání v oblasti kriminologie na různých univerzitách v Evropě a ve Spojených státech amerických, včetně způsobů prověřování znalostí a dovedností. Tohoto cíle je dosahováno třemi způsoby:
 - Shromážděním materiálů o výuce kriminologie na zahraničních univerzitách, získaných jak z veřejně dostupných zdrojů, tak osobními dotazy na jednotlivá pracoviště.
 - Návštěvou vybraných špičkových evropských univerzit, na kterých je kriminologie významným oborem, a to se speciálním zaměřením na excelentní pracoviště v post-komunistické Evropě.
 - Spoluprací s pracovní skupinou Evropské kriminologické společnosti k výuce kriminologie v Evropě.
- Navrhnout novou koncepci výuky kriminologie na Právnické fakultě, která bude reagovat na její interdisciplinární charakter, empirickou povahu a pomáhat jak k širšímu uplatnění absolventů právnické fakulty na trhu práce, tak k širšímu zapojení studentů do kriminologického výzkumu.

V současné době tým pod vedením doc. Gřivny dokončil realizaci výzkumu vztahujícího se k historii kriminologie na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Závěry této studie naznačují, že kriminologie byla v minulosti často upozaďována, byť v teorii jí byl přiznáván významný podíl. Z praktické stránky však kriminologie byla historicky na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, s výjimkou první republiky, spíše tolerována než pěstována jako rovnocenný partner vědy trestního práva. Zároveň kdykoli se kriminologie začínala na Právnické fakultě Univerzity Karlovy vzmáhat, organizačně se oddělovala od trestního práva.

Aby se seznámili s příklady dobré praxe v zahraničí, navštívili doc. Gřivna a interní doktorandi JUDr. Drápal a JUDr. Šimánová v dubnu 2019 katedru kriminologie na Právnické fakultě ELTE Univerzity v Budapešti, která jako jedna z mála post-komunistických univerzit provozuje vlastní kriminologický magisterský i doktorský program a na které je kriminologie povinným předmětem pro všechny studenty práva. V Budapešti překvapila zejména širě vyučovaných předmětů; povinných a volitelných předmětů je přibližně 30. Dalším navštíveným pracovištěm byl slovinský Institut kriminologie při Právnické fakultě Lublaňské univerzity. Z hlediska výuky kriminologie zde zaujal zejména interaktivní způsob zkoušení studentů skrze výzkumnou práci s reálnými rozsudky, jejímž výsledkem je krátká výzkumná zpráva.

V poznávání zajímavých kriminologických pracovišť bude tým doc. Gřivny pokračovat: na podzim je naplánována návštěva Univerzity v Krakově a vybraných německých univerzit. Některé další univerzity, jako např. Univerzita v Leidenu, v Oxfordu či v Cambridge byly již navštíveny v uplynulých měsících a letech, takže poznatky z výuky kriminologie budou čerpány z těchto návštěv. V září se doc. Gřivna a JUDr. Drápal zúčastní Evropského kriminologického kongresu konaného v Ghentu a zejména jednání pracovní skupiny Evropské kriminologické společnosti zabývající se výukou kriminologie.

Příští rok pak budou získané poznatky využity k návrhu nové koncepce výuky kriminologie na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, včetně návrhu výuky jednotlivých předmětů či inovativních způsobů, jak znalosti studentů prověřovat. Materiály budou zveřejněny po vnitřním připomínkovém řízení kriminologů působících nejen v České republice, ale i ze zahraničních, zejména západních univerzit.

doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.
docent na katedře trestního práva

JUDr. Jakub Drápal, M.Phil.
interní doktorand na katedře trestního práva

Výzkumný pobyt na Univerzitě v Palermu

Ve dnech 26. dubna 2019 až 5. května 2019 jsme absolvovali výzkumný a přednáškový pobyt na katedře trestního práva Univerzity Palermo (*Università degli studi di Palermo, Dipartimento penale*). Tohoto pobytu jsme se zúčastnili na přímé pozvání od docentky Lucie Parlato, která je členkou uvedeného pracoviště.

V pondělí dne 29. dubna přednesl JUDr. Mulák přednášku v anglickém jazyce na téma „*Basic principles of czech criminal procedure – the presumption of innocence*“ (Základní zásady českého trestního řízení – presumpce nevinny), ve které podrobně přítomným studentům přiblížil českou právní úpravu v oblasti základních zásad trestního

procesu (zejména § 2 tr. řádu) a blíže se věnoval zásadě presumpce nevinny v jejích ústavních, evropských a mezinárodních souvislostech.

V úterý dne 30. dubna JUDr. Pelc společně s profesorem Vincenzo Militellem přednesl v rámci výuky v magisterském studijním programu dvouhodinovou přednášku v italském jazyce na téma „*Stato di necessità*“ (stav nouze – v českém právním prostředí jde *de lege lata* o krajní nouzi podle § 28 tr. zákoníku). Přednáška byla jak ze strany studentů, tak ze strany přítomných učitelů hodnocena velmi pozitivně. JUDr. Pelc v rámci přednášky rozebral historický vývoj této okolnosti vylučující protiprávnost, odlišnosti české a italské právní úpravy a následně hraniční případy jednání v nouzi, které jsou aktuální z celoevropského pohledu (např. obětování jednoho lidského života k záchraně více životů – srov. košický případ z roku 1979, ne/možnost sestřelení civilního letadla uneseného teroristy, problematika pomoci nelegálním imigrantům zanechaným na moři).

Pobyt byl pro nás velmi přínosný z hlediska výzkumu a dalšího rozvoje pedagogické činnosti v oblasti trestního práva. V rámci pobytu jsme navázali vynikající vztahy s docentkou Luciou Parlato a profesorem Vincenzo Militellem, s nimiž jsme si vzájemně vyměnili své anglicky psané monografie a přislíbili rozvíjení další spolupráce (pokračování výměnných pobytů, společné projekty).

Zleva: Dr. Mulák,
doc. Parlato, prof. Lauricella

Zleva: prof. Militello a Dr. Pelc

JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.
JUDr. Jiří Mulák, Ph.D.
odborní asistenti na katedře trestního práva

Výzkumný pobyt na Institutu pro trestní právo a kriminologii Univerzity v Bernu

V rámci mezifakultní spolupráce Právnické fakulty UK se švýcarskou Bernskou univerzitou vysílá naše katedra trestního práva každý rok jednoho ze svých členů na čtvrtletní výzkumný pobyt na tamější Institut pro trestní právo a kriminologii.¹ Výzkumná činnost institutu je mimořádná zejména pro mezioborový přesah. Zhruba 50 jeho zaměstnanců představuje výzkumníky z oblastí práva, filosofie, sociologie, antropologie a psychologie. Samotná činnost institutu je zaměřena na výuku a výzkum v oblasti trestního práva, zejm. ekonomické kriminality a mezinárodního práva trestního, trestního práva procesního, trestné činnosti mladistvých pachatelů, kriminologie, viktimologie a ukládání trestů včetně jejich výkonu.

Institut se nachází téměř v samotném centru švýcarského hlavního města Bern. V něm funguje skvěle nejenom městská doprava, ale je poměrně běžné přepravovat se zde na jízdních kolech. Pro studenty jsou také k dispozici slevové kartičky na dopravu. Bern je malebné město, které ale není nijak rozlehlé, proto je mnohdy praktičtější zvolit k dopravě právě kolo.

Nabízí však vše, co člověk potřebuje. Parky, sportovní areály, obchody a hlavně perfektně vybavenou univerzitní knihovnu. Město tedy nabízí spoustu prostoru, kde se dá posadit a odpočívat, nebo pracovat. Okolí Bernu samozřejmě nabízí mnoho k výletům a objevování. Studijní pobyt byl pro mě osobně velkým přínosem. Měl jsem možnost se podrobněji seznámit s fungováním nejen zahraniční univerzity, ale i se systémem švýcarského trestního práva.

Velkou výhodou bylo i to, že katedra trestního práva institutu včetně doktorandů jela v době mého pobytu na výjezdní zasedání do hodinu vzdáleného lyžařského střediska Adelboden, na které mě také pozvali. Katedra trestního práva švýcarského institutu společně s německým Max Planck institutem pořádá každoročně třídní výjezdní zasedání, na kterém jejich doktorandi prezentují výsledky svých výzkumů a pokroky v disertačních pracích. Každou prezentaci vždy následuje diskuze a připomínky nejen ze strany přítomných profesorů, ale také

¹ V minulých letech se tohoto tříměsíčního pobytu zúčastnili například JUDr. Beranová, JUDr. Pelc, JUDr. Mulák, či JUDr. Hořák.

doktorandů. Svou příležitost prezentovat jsem rád využil nejen pro výsledky mé studijní činnosti, ale také pro přiblížení fungování naší fakulty a práva v České republice. I na základě mého vystoupení jsem se následně domluvil s vedoucím katedry institutu na společném článku, který se zaměří na komparaci práva českého a švýcarského stran problematiky spoléhání se na nesprávné odborné rady z hlediska trestní odpovědnosti.

Za dobu svého pobytu jsem měl také příležitost seznámit se s rozdíly, které mezi našimi dvěma právními řády panují. Při diskutování soudnictví jsem se například dozvěděl, že ve Švýcarsku jsou soudci v publikační činnosti značně zdrženliví. Přestože Švýcarsko je multilingvní zemí, švýcarské právo vychází téměř výhradně z práva německého. O to větší přínos však může výzkum ve Švýcarsku pro tuzemského právníka představovat.

Jako inspirativní příklad pro budoucí úvahy jsem si odvezl zejména švýcarský vývoj chápání spolupachatelství, které bylo zpočátku totožné s tím, jak je chápáno českou naukou, tedy že je možné spolupachatelství pouze u úmyslných trestných činů. Nakonec však švýcarská judikatura dovodila, že je možné spolupachatelství i v případě nedbalostních trestných činů, přičemž rozhodné pro odlišení spolupachatelství od souběžného pachatelství je zřejmě společný úmysl ke společnému jednání jakožto trestněprávně relevantní příčiny, ale již nikoli úmysl k naplnění všech znaků trestného činu. Zlomovým případem byl tzv. případ válení kamenů. Jednalo se o případ dvou obviněných z usmrcení z nedbalosti, kteří ze skály dolů shodili každý jeden velký kámen o 100 kg a 50 kg, přičemž bez přiměřených důvodů spoléhaly, že se pod skálou nikdo nenachází (před jejich shozením hlasitě volali dolů, zda se tam někdo nenachází). Nicméně pod skálou se ve skutečnosti nacházel rybář, kterého jeden ze shozených kamenů usmrtil. V trestním řízení ale bylo nemožné prokázat, kdo konkrétně z těchto dvou osob shodil kámen, který způsobil rybářovu smrt. Švýcarský Federální soud nakonec shledal, že oba obvinění se rozhodli k společnému nedbalostnímu jednání, konkrétně se rozhodli, že společně budou válet ze stráně dolů kameny. Proto také společně spáchali nedbalostní trestní čin, neboť oba tak činili v součinnosti při úzké časové souvislosti. *„Společným cílem akce obviněných bylo odstranit kameny z cesty. Z tohoto hlediska obě individuální jednání, k nimž došlo na základě dělby práce, tvoří jeden úplný čin. Průběh událostí by měl být nahlížen jako jedno společné jednání od rozhodnutí k akci do jeho bezprostřední realizace. Rozhodující tedy je, zda bylo svalení kamenů příčinou smrti poškozeného“*.

Mohu uzavřít, že výzkumný pobyt v Bernu lze doporučit nejen z hlediska výzkumného přínosu, ale také pro přátelskou a pohodovou atmosféru.

JUDr. Martin Richter
interní doktorand na katedře trestního práva

Výzkumný pobyt Mgr. Hrdličkové na PF UK

Mgr. Lucia Hrdličková

Mgr. Hrdličková absolvovala Právnickou fakultu Trnavskej univerzity v Trnavě v roce 2018 a od téhož roku působí jako interní doktorandka na katedře trestního práva a kriminologie této fakulty, kde se podílí na seminární výuce trestního práva hmotného. Během magisterských studií absolvovala stáž na Okresním soudu v Trnavě, v Kanceláři veřejného ochránce práv v Bratislavě a vyučovala základy veřejného a soukromého práva v Ústavě pro výkon trestu odnětí svobody Hrnčiarovce nad Parnou. Absolvovala též zahraniční studijní pobyt v Chorvatsku.

Mgr. Lucia Hrdličková v závěru měsíce května absolvovala výzkumný pobyt katedře trestního práva PF UK. Jedná se o obdobný výzkumný pobyt, který v minulosti absolvovala řada jejích kolegů a kolegyně z katedry trestního práva a kriminologie PF TU v Trnavě. S tímto předním slovenským pracovištěm má naše katedra výborné vztahy a spolupráci, což dokládají mj. reciproční účasti na vědeckých konferencích členů katedry (v Praze a v Trnavě), účast na pravidelných společných zasedáních kateder trestního práva nebo právě tyto krátkodobé výzkumné pobyty. Mgr. Hrdličkové jsme se ptali na otázky týkající se především jejího studia a motivace pro vědecké působení v oboru trestního práva.

ROZHOVOR:

Paní magistro, působíte jako interní doktorandka na katedře trestního práva a kriminologie Právnické fakulty Trnavské univerzity v Trnavě. Co Vás vedlo k zájmu o obor trestního práva?

Napriek tomu, že v blízkej rodine nemáme žiadneho právnik, štúdium práva bolo pre mňa jasnou voľbou už od gymnázia. S trestným právom som prišla po prvýkrát do kontaktu počas predmetu Právna klinika pre komunity. Vďaka tomuto kurzu som

mala možnosť vyučovať právo odsúdených vo väzení a podieľať sa tak na ich resocializácii. Môj záujem o trestné právo následne zosilnel počas stáže na Okresnom súde v Trnave, kde som mala možnosť pomáhať na trestnoprávnom úseku, študovať spisy a zúčastňovať sa súdnych pojednávanií. Počas magisterského štúdia som absolvovala semináre pod vedením docentky Szabovej, ktoré boli veľmi podnetné a motivujúce, vďaka čomu môj záujem o trestné právo narastal. Trestné právo považujem za veľmi

komplexné právne odvetvie, ktoré má významné poslanie a zmysel.

Zkuste našim čtenářům přiblížit obsah kurzu trestního práva na Vaší domovské právnické fakultě a studijní povinnosti, které musí studenti magisterského programu absolvovat v oblasti trestního práva.

Trestné právo sa na našej trnavskej právnickej fakulte vyučuje v prvom a druhom ročníku magisterského štúdia. Povinnými predmetmi sú trestné právo hmotné, trestné právo procesné a súborný seminár z trestného práva a aplikačná prax. Študenti sa po prvýkrát dostanú do kontaktu s trestným právom hmotným I. počas zimného semestra prvého ročníka magisterského štúdia. Tento predmet je ukončený priebežným písomným hodnotením a jeho úspešné absolvovanie je podmienkou prístúpenia k predmetu trestné právo hmotné II. Trestné právo hmotné II. absolvujú študenti v letnom semestri a je ukončené ústnou skúškou, ktorej obsahom je materiál z celého roka. V tom istom semestri prístupujú k seminárom z trestného práva hmotného II. taktiež semináre z trestného práva procesného I., ukončené priebežným hodnotením. Následne, v zimnom semestri druhého ročníka, majú študenti semináre z trestného práva procesného II., ukončené ústnou skúškou. V letnom semestri druhého ročníka študenti absolvujú povinný predmet, ktorým je súborný seminár z trestného práva a aplikačná prax. Tento seminár vyučujú

výlučne docenti a je ukončený vypracovanou esejou na zadanú tému. Úspešné absolvovanie súborného semináru je podmienkou toho, aby mohli študenti prísť k štátniciam z trestného práva, ktoré prebiehajú v rovnakom semestri.

Na pražské právnické fakultě a její katedře trestního práva jste na výzkumném pobytu. Jakým oblastem trestního práva se věnujete?

Hoci sa momentálne podieľam na výučbe trestného práva hmotného, v rámci svojej vedeckej a publikačnej činnosti sa venujem aj trestnému právu procesnému. Počas magisterského štúdia som sa venovala najmä prostriedkom zaisťovania osôb v trestnom konaní, osobitne zadržaniu a väzbe. V rámci vedeckovýskumných projektov VEGA sa v súčasnosti venujem predovšetkým informačno-technickým prostriedkom a problematike objasňovania a dokazovania trestných činov extrémizmu. Okrem toho sa momentálne zameriavam aj na otázku trestnoprávnej zodpovednosti zdravotníckych pracovníkov, ktorá je predmetom skúmania v rámci mojej rigorózneho práce.

Tématem Vaší disertační práce je odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Jaké jsou v tomto tématu teoretické a aplikační problémy?

Odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky je veľmi obsiahla, aktuálna a zaujímavá téma.

Pokiaľ ide o teoretické a aplikačné problémy, v danej oblasti je ich na Slovensku hneď niekoľko. Prvým z nich je otázka použiteľnosti dôkazov získaných odpočúvaním v trestnom konaní. Z tejto oblasti možno spomenúť najmä prípustnosť použitia záznamu z vykonaného odpočúvania v inej trestnej veci, ako aj použitie informácií získaných odpočúvaním mimo trestného konania. Ďalším parciálnym problémom je možnosť použitia záznamu vyhotoveného súkromnou osobou ako dôkazu v trestnom konaní a otázka jeho legality. V súvislosti s rozvojom moderných informačných technológií sa dostáva do popredia otázka, či možno odpočúvať aj mobilné aplikácie, akými sú napríklad Facebook Messenger či WhatsApp. V rámci smernice GDPR a zákona o elektronických komunikáciách je v súlade so zákazom uchovávanía osobných údajov pomerne zaujímavým aspektom (ne)možnosť využitia trestnoprocésneho inštitútu zistenia údajov o uskutočnenej telekomunikačnej prevádzke.

Proč jste si vybrala právě pražskou právnickou fakultu a její katedru trestního práva pro svůj vědecký pobyt?

V Praze som bola už niekoľkokrát, avšak až doposiaľ len ako „turista“ – popozerať pamiatky, navštíviť múzeá, galérie, reštaurácie, kaviarne a o tri dni domov. No práve vďaka týmto krátkym výletom mi Praha prirástla k srdcu. Keď mi môj školiteľ, docent

Deset, ponúkol možnosť absolvovať v rámci jeho vedeckého projektu VEGA študijný pobyt, rozhodla som sa vybrať si práve Právnickú fakultu UK v Prahe, pretože nielen, že sa nachádza v krásnej historickej budove so zaujímavou minulosťou, ale má vo svete známe meno. Vďaka tomuto pobytu mám príležitosť zažiť v Prahe aj iný ako ten klasický „turistický“ život a prísť do kontaktu s rôznymi novými monografiami a publikáciami, ktoré plánujem využiť pri svojej práci.

Jak hodnotíte zázemí zdejší právnické fakulty a především vybavenost odborné knihovny?

Pochopiteľne, keďže Praha je veľké mesto, v porovnaní s našou útulnou trnavskou právnickou fakultou je Vaša domovská fakulta podstatne rozsiahlejšia. Musím však povedať, že počas svojho pobytu som sa stretla výlučne s ochotou a ústretovosťou. V knižnici mám k dispozícii množstvo českej i zahraničnej odbornej literatúry, ktorú plánujem využiť pri mojej vedeckej a výskumnej práci, predovšetkým pri písaní rigorózneho a dizertačného práce, ako aj pri písaní kapitoly v monografii, ktorá ma čaká toto leto. Osobitne musím vyzdvihnúť elektronický systém knižnice, ktorý je veľmi praktický a knižnica je spolu so všetkými jej oddeleniami pre mňa veľmi dobrým zdrojom literatúry.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor vedl JUDr. Jiří Mulák, Ph.D., odborný asistent katedry trestního práva

Zprávy z konferencí:

„Informačno-technické prostriedky v trestnom konaní – možnosti a perspektívy“

Panevropská vysoká škola a její Fakulta práva v Bratislavě již tradičně organizuje jarní vědecké konference, na kterých se setkávají významní představitelé trestněprávní vědy a praxe. Nejinak tomu bylo i v letošním roce, kdy 4. dubna 2019 se na půdě Fakulty práva Panevropské vysoké školy konala celostátní vědecká konference s mezinárodní účastí pod názvem „Informačno-technické

prostriedky v trestnom konaní – možnosti a perspektívy“. Organizátorem zvolené téma konference navazuje na téma z roku 2017, které bylo rovněž zaměřené na využívání informačně-technických prostředků v trestním řízení, což dokládá permanentní aktuálnost této problematiky.

Vedoucí katedry trestního práva PF UK, prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc., na konferenci vystoupil se svým příspěvkem nazvaným „*Prostorový odposlech a jeho právní (ne)úprava v České republice*“. Upozornil v něm na přetrvávající závažný nedostatek českého trestního řádu spočívající v absenci výslovné zákonné úpravy prostorového odposlechu, podmínek pro jeho provádění a využití při dokazování v trestním řízení. K této kritice se připojil i JUDr. Miroslav Růžička, Ph.D. z Nejvyššího státního zastupitelství, který poukázal též na další problematické aspekty využívání odposlechů z pohledu praktických zkušeností státního zástupce.

Další příspěvky řešily jednak koncepční otázky využívání informačně-technických prostředků, např. zásadu přiměřenosti při jejich využití (prof. Šimovček z Právnické fakulty Trnavské univerzity), limity jejich uplatnění plynoucí ze základních zásad

trestního řízení a judikatury ESLP (prof. Polák z Panevropské vysoké školy), ale i konkrétnější dílčí otázky, např. použitelnost záznamu z autokamery při dokazování (prof. Ivor z Právnické fakulty UMB v Banské Bystrici) nebo přípustností záznamů vyhotovených soukromými osobami (doc. Deset z Právnické fakulty Trnavské univerzity).

Kromě významných představitelů české a slovenské trestněprávní vědy se organizátorům podařilo do programu včlenit i zástupce Ministerstva spravedlnosti SR, Úřadu speciální prokuratury GP SR, Policejního prezidia SR a Krajského soudu v Bratislavě, což umožnilo konfrontovat teoretické názory s problémy aplikační praxe. Na potíže při rozhodování o povolování odposlechů, a své praktické zkušenosti v této oblasti, poukázal soudce Krajského soudu v Bratislavě JUDr. Peter Šamko. V diskusi se kriticky stavěl ke snahám o „výběr spřízněného soudce“, ke kterému má být podána žádost o povolení použití informačně-technických prostředků, ale ve svém příspěvku se zaměřil zejména na problematiku použití záznamů získaných soukromými osobami.

Konferenci je možné celkově zhodnotit jako úspěšnou akci, která jednoznačně podnítila další teoretické úvahy o vhodném řešení právní úpravy v oblasti využívání informačně-technických prostředků a závěry z ní plynoucí mají potenciál pro vytvoření vhodného a systematického řešení. Přednesené příspěvky budou publikovány ve Sborníku příspěvků z konference, který připravuje Panevropská vysoká škola v Bratislavě.

JUDr. Ingrid Galovcová, Ph.D.
odborná asistentka na katedře trestního práva

„Trestnoprávne možnosti riešenia domáceho násilia“

Ve čtvrtek dne 25. dubna 2019 se v prostorách Fakulty práva Panevropské vysoké školy v Bratislavě uskutečnila konference s názvem „Trestnoprávne možnosti riešenia domáceho násilia“. Na této konferenci vystoupila řada osobností z řad akademické obce i z praxe na danou problematiku. Právnická fakulta UK měla také na konferenci své zastoupení, a to jmenovitě odborného asistenta JUDr. Dalibora Šellenga, Ph.D. a interní doktorandy Mgr. Lenku Náhlovskou a JUDr. Marka Dvořáka.

JUDr. Dalibor Šelleng, Ph.D. vystoupil v rámci prvního bloku konference s příspěvkem věnujícím se specifikům trestního řízení a dokazování ve věcech domácího násilí. Ve svém referátu upozornil zejména na problematiku časté důkazní nouze v případech trestního řízení o domácím násilí, problematice soukromých nahrávek a jejich použitelnosti v trestním řízení a dále například problematice znaleckých posudků.

Mgr. Lenka Náhlovská v druhém bloku konference přednesla příspěvek věnující se základní problematice ochrany obětí domácího násilí v České republice. Zejména upozornila na dvoukolejnost úpravy ochrany obětí v civilním (na základě zákona o zvláštních řízeních soudních) a v trestním řízení (ve formě předběžných opatření upravených v § 88b an. tr. řádu). V případě zachování této dvoukolejnosti úpravy doporučila autorka zavést do civilní úpravy alespoň některé prvky ochrany obětí domácího násilí, které v trestním řízení upravuje zákon o obětech trestných činů. Mgr. Náhlovská se dále věnovala problematice vykazání podle zákona o Policii a úpravě intervenčních center.

Na toto vystoupení navázal JUDr. Marek Dvořák s příspěvkem „Metodika vyšetřování partnerských vražd“, ve kterém se soustředil na kriminalistické aspekty situací, kdy domácí násilí dospěje až k fatálním a nevratným následkům. Po uvedení juristických základů a představení dostupných statistických dat byla pozornost věnována zejména typickým vyšetřovacím situacím a typickým stopám při vyšetřování osobními vztahy motivovaných úmyslných usmrcení. Důraz byl v ústním příspěvku kladen též na využití nejmodernějších kriminalistických metod. Proběhlou konferenci je možné celkově zhodnotit jako úspěšnou akci, která přinesla další možnosti k zušlechtnění právní úpravy v oblasti domácího násilí. Přednesené příspěvky budou publikovány v recenzovaném „Trestnoprávne možnosti riešenia domáceho násilia“, který připravují Panevropská vysoká škola v Bratislavě.

Mgr. Lenka Náhlovská

JUDr. Marek Dvořák

interní doktorandi na katedře trestního práva

Konference zaměřená na právní jednání a odpovědnost právnických osob

Zástupci katedry trestního práva se aktivně zúčastnili konference organizované Katedrou teorie práva a právních učení, která se konala dne 24. května 2019 v prostorách Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Konference vznikla jako společný projekt všech tří hlavních programů PROGRES, které jsou řešeny na Právnické fakultě Univerzity Karlovy (programy Q02, Q03 a Q04). Zástupci katedry trestního práva pak reprezentovali zejména projekt Progres Q02 „Publicizace práva v evropském a mezinárodním srovnání“.

Konference byla uspořádána jako možnost reakce na jednotlivé příspěvky uveřejněné v publikaci kolektivu autorů nesoucí název „Právní jednání a odpovědnost právnických osob po rekodifikaci českého soukromého práva“, kterou vydalo nakladatelství Wolters Kluwer v listopadu roku 2018. Účastníci konference kriticky hodnotili jednotlivé příspěvky z této kolektivní monografie, které se věnovaly právnímu jednání a odpovědnosti právnických osob.

Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc. moderoval sedmý tematický blok této konference, který se věnoval odpovědnosti právnických osob za veřejnoprávní delikty. Prof. Jelínek k tomuto tématu významně přispěl svými mnohými příspěvky věnujícími se různým aspektům trestní odpovědnosti právnických osob (jako první vydal monografii věnující se problematice trestní odpovědnosti právnických osob v České republice, a to několik let před jejím legislativním zakotvením²).

Svým diskusním příspěvkem v rámci tohoto tematického bloku vystoupil také JUDr. Bc. Vladimír Pelc, Ph.D., tajemník katedry trestního práva, který přednesl příspěvek s tématem trestní odpovědnosti právnických osob, jejíž koncepce významně přispěla ke změně vnímání odpovědnosti právnických osob v českém právu. Dr. Pelc se věnoval otázce subjektivní stránky trestní odpovědnosti právnických osob ve spojení s otázkou přenesení důkazního břemene na obviněnou právnickou osobu v případě dokazování § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. V rámci tohoto bloku se spojily příspěvky odborníků na trestní právo a odborníků na právo správní (například doc. JUDr. Heleny Práškové, CSc., prof. JUDr. Richarda Pomahače, CSc. a JUDr. Ing. Josefa Staši, CSc.).

Děkujeme organizátorům konference za její uspořádání a zejména za upozornění na problematiku trestní odpovědnosti právnických osob, která je neustále živým a naléhavým tématem k odborné diskusi.

Mgr. Lenka Náhlovská

interní doktorandka na katedře trestního práva

² JELÍNEK, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-683-9.

Zleva: doc. Beran, prof. Jelínek, doc. Prášková, prof. Kühn

Zleva: dr. Pelc, doc. Beran, prof. Jelínek, doc. Prášková, prof. Kühn

Vy se ptáte, my odpovídáme...

TRESTNÍ PRÁVO V NOVÉ AKREDITACI

Jaké jsou novinky ohledně výuky povinného kurzu trestního práva?

V rámci nové akreditace dochází k posunutí výuky základního kurzu trestního práva (Trestní právo I. až IV.) na počátek studia, kdy výuka bude začínat již ve třetím semestru studia. Současně dojde k rozšíření výuky trestního práva, neboť předmět Trestní právo II. bude vyučován v týdenní hodinové dotaci 4 hodiny (úvodních/teoretických) přednášek + 2 hodiny (aplikačních) seminářů.

Předměty Trestní právo I. a II. budou zakončeny klasifikovaným zápočtem, Trestní právo III. bude zakončeno zápočtem a také ústní zkouškou a konečně Trestní právo IV. bude zakončeno písemnou klauzurní prací. Dílčí změnu zaznamená také specializační modul Trestní právo, kriminologie a kriminalistika, pro jehož absolvování bude nutné absolvovat nejméně čtyři povinně-volitelné předměty, kdy jedním z nich musí být alespoň jeden z předmětů: „Rozhodnutí ve věcech trestních“ nebo „Kriminologie I.“ anebo „Kriminalistika“. Zachována zůstává veřejnoprávní část státní závěrečné zkoušky (Trestní právo, Správní právo a Ústavní právo). Oborová státnice (tzv. „malá státnice“) bohužel zůstává obligatorní povinností. Bohužel proto, že katedra trestního práva dlouhodobě doporučuje tuto formu kontroly studia zrušit, alespoň u státnicových předmětů.

Jaké povinně-volitelné předměty nabídne katedra trestního práva pro specializaci v oboru trestního práva, kriminologie a kriminalistiky?

Katedra nabízí dlouhou řadu profilujících povinně-volitelných předmětů, a to jak teoretických, tak aplikačních. Jako rozšiřující předměty lze označit „Rozhodnutí ve věcech trestních“, „Vybrané kapitoly z trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim“, „Europeizace trestního práva“, „Domácí násilí“ nebo nedávno vzniklý předmět „Kybernetická kriminalita a kybernetická bezpečnost.“ Mladé a začínající vědce jistě osloví „Vědecký seminář z trestního práva“ a ty více „psavé“ rovněž „SVOČ: Trestní právo, kriminologie a kriminalistika“.

Pro zájemce o kriminalistiku katedra nabízí předměty „Kriminalistika“ a „Metodika vyšetřování jednotlivých trestných činů.“³ Pokud jde o oblast kriminologie, lze absolvovat předměty „Kriminologie I. a II.“ Zájemci o forenzní vědy mohou navštěvovat kurzy „Soudní psychologie“, „Soudní lékařství“ či „Soudní psychiatrie a soudní sexuologie“. Širokou nabídku doplňují: „Odborná praxe – praxe na soudech II“, „Odborná praxe – praxe na soudech IV. – Vrchní soud v Praze“ a „Odborná praxe – praxe na státním zastupitelství“.

³ Tyto předměty je vhodné si zapsat až po absolvování základního kurzu trestního práva.